

N:o 1.

Af Friherre Klinckowström: Angående dels åtskilliga reservations- och förslagsanslags förändrande till bestämda anslag, dels ock nedsättning af några ordinarie anslag.

Vid 1881 års riksdag väckte jag en motion, N:o 2, i Riksdagens Första Kammare angående statsregleringen för år 1882. Ehuru Riksdagen af flera skäl, hvilka skulle blifva för vidlyftiga att här utreda, då icke fäste afseende vid denna min motion, anser jag tiden vara inne att i väsentliga delar förnya densamma, emedan jag hoppas, att Riksdagen nu skall finnas mera benägen att bifalla de med samma motion afsedda syften.

Redan länge har inom landet allt mer allmän klagan försports öfver det besinningslösa anslagsslöseri, som vid våra statsregleringar gjort sig gällande, synnerligen allt sedan vår senaste representationsförändring. Man har med skäl gjort sig den frågan, huru detta kommer sig, och hvarföre folkets ombud ej vilja, deras pligt likmätigt, med mera kraft och allvar sätta yxan till roten af detta onda och bortrensa allt sådant i riksstaten, som befordrar detta bekymmersamma finansiella tillstånd, hvilket urartat derhän, att vi under senare tider nödgats vidtaga ganska betänkliga åtgärder för att fylla de lavinartadt sig ökande anslagsbehofven, nemligen att oskäligt beskatta de fattiga och obemedlade folkklasserna för dessas nödvändiga lefnadsbehof och få så kallade

njutningsartiklar — och att fylla de återstående utgifternas penningkraft med ut- eller inrikes lån.

Hvar och en, som uppmärksamt genomgår statens räkenskaper, sådana de genom offentligt tryck äro allmängjorda, inser med bekymmer, att äfven mycken oreda i statsregleringen och svårighet att finna nödiga medel till statsbehofvens fyllande förorsakas deraf, att å ena sidan en orimlig mängd *reservationsanslag* binder onödigtvis flera millioner af statens medel för onödiga anslags möjliga anspråk; under det att å andra sidan obetänkt lemnade medgifvanden rörande *förslagsanslagen* framkallat en sådan hushållning med obegränsade anspråk, att dessa anslags nominella belopp öfverskridas med flera millioner kronor, hvilka måste förskjutas af Stats- eller Riksgäldskontoret, slutligen ersättas genom statens tillgångar och, när dessa icke förslå, genom skatteförhöjningar, hvilka äfven *de* oftast och till största beloppet träffa de mindre bemedlade klasserna, eller slutligen genom lån. Dessa båda slag af anslag äro verkliga kräftsador, hvilka måste bortskäras från statsregleringen, så vida man ej vill slutligen se hela samhällskroppen ruttna bort genom deras förpestande utbredning. Hvarje ledamot af Riksdagen är skyldig sitt samvete och folkets förtroende att lägga handen vid denna, väl svåra, men ej omöjliga operation, och följderna skola blifva välgörande för det skattdragande folket.

Jag vågar hoppas att regeringen ej skall finna det förkastligt, att Riksdagen sålunda söker bringa ordning och reda i statsregleringen och bemödar sig nedpruta riksstatens allt för höga belopp. En regeringens främste rådgifvare har vid flerfaldiga tillfällen uttalat sig i med dessa mina åsigter nära öfverensstämmande rigtning, när han i Andra Kammaren yttrade sig öfver åtskilliga statsregleringar. Staten behöfver i sanning samla sina tillgångar för att bestrida kostnaderna för verkliggörandet af de många stora samhällsfrågor, hvilka ännu vänta på deras lösning.

När landet under de många goda år, som följt efter hvarandra, på ett besinningslöst sätt slösat bort och förspilt sina stora tillgångar — huru skall det väl då kunna möta de olyckor och svårigheter, som kanske stunda, om krig, hungersnöd eller allmänna farsoter skulle hem söka oss? Vore det ej godt att då hafva några hopsparade tillgångar, att lindra nöden, bekläda och lifnära landets försvarare samt möta bristerna och behofven.

Genomgår man riksstaterna under de senaste 49 åren, så finner man att ännu uti 1835 års riksstat voro så väl reservations- som ock förslagsanslag alldeles okända och samtliga i nämnda riksstat före-

kommande anslag voro *bestämde*. Uti 1841 års riksstat förekomma deremot 4 reservations- och 33 förslagsanslag. De förra utgjordes af anslagen för:

Möteskostnader	186,669	rdr	bko;
Ersättning för dagportioner vid indelta regementenas marsch till och från mötena	9,000	”	”
Durchmarschkostnader (kombineradt reservations- och förslagsanslag)	20,000	”	”
Lappmarkens ecklesiastikverk (kombineradt reservations- och förslagsanslag)	6,200	”	”
	<hr/>		
	Summa	221,869	rdr bko.

Uti 1842 års riksstat förekomma endast 4 reservationsanslag till samma ändamål och belopp som det näst föregående året; men deremot hafva förslagsanslagen här ökats till 42.

Uti nästföljande eller 1845 års riksstat uppgår reservationsanslagens antal till 12, nemligen för:

Exercissqvadroners underhåll	37,500	rdr	bko;
Möteskostnader	186,669	”	”
Ersättning för dagportioner vid indelta regementenas marscher från och till mötena	9,000	”	”
Artilleriet	347,444	”	”
Fouragering af artilleriets legda hästar	126,077	”	”
Krigskollegii departement	666,666	”	”
Durchmarschkostnader	20,000	”	”
Rese- och traktamentskostnader för städers magistratspersoner och borgare vid besigtningar	900	”	”
Lots- och fyrstaterna	115,519	”	”
Sockenkartors upprättande	3,000	”	”
Löneförhöjning för landtmätare	6,000	”	”
Lappmarkens ecklesiastikverk	6,200	”	”
	<hr/>		
	Summa	1,524,975	rdr bko.

Det blefve för vidlyftigt att följa på spåren, i alla riksstaterna, det missbruk, som egt rum med reservations- och förslagsanslagen. Följande förhållande mellan de *bestämde* samt *reservations-* och *förslags-*anslagen må likväl, till ledning för omdömet, här nedan uppgifvas:

Anslag enligt riksstaten:	På ordinarie stat:			På extra stat:		
	Be- stämda	Reserva- tions	För- slags	Be- stämda	Reserva- tions	För- slags
År 1850	218	15	42	48	—	—
” 1860	214	32	45	131	—	3
” 1870	234	43	54	55	1	2
” 1880	283	55	79	95	—	6
” 1881	277	55	73	95	—	4
” 1882	158	60	72	102	—	1
” 1883	156	62	73	101	—	2
” 1884	156	62	72	110	—	3

Jemför man först den tillväxt **Reservationsanslagen** erhållit under de 49 år, som utgöra föremålet för vår undersökning, så befinnes att dessa anslag, hvilka år 1835 icke ens förekomma i riksstaten och år 1841 endast uppgå till ett antal af 4 — ökat sig med en sådan hastighet, att de år 1850 utgöra 15, år 1860 ökats till 32, och derefter varierat mellan 39 (år 1878) och 62 (år 1884).

Såsom förut blifvit antydt, uppstår den icke oväsentliga oordningen uti statsregleringen *derigenom*, att dessa reservationsanslag, med sina hopade besparingar, undandraga sig Riksdagens kontroll och disposition, då endast statsräkenskaperna för 4 år äldre än det, som skall regleras, framläggas för Riksdagen och, hvad ännu värre är, de betydliga *reservationer*, hvilka hopas på grund af dessa anslag, äro helt och hållet förlorade för blifvande statsreglering; emedan de uppsamlas i Stats- och Riksgäldskontoret endast för *det* ändamål, hvarför hvarje sådant anslag ursprungligen afses. Dessa reservationer äro numera ganska betydliga.

I första rummet *reservationsanslagen*, hvilka utvisa följande belopp:

År.	Kronor.
1841	305,803.
1850	2,345,883.
1860	3,134,537.
1870	9,602,201.

¹⁾ Enligt riksstaten.

År.	Kronor.
1880	18,562,540.} ¹⁾
1881	15,827,642.}
1882	14,310,856.} ²⁾
1883	14,554,816.}
1884	14,776,902.}

De reservationer, hvilka, till följd af detta Riksdagarnes besinningslösa slöseri med beviljande af dylika anslag, hopat sig i statsverkets kassor, äro högst betydliga. De utgjorde för år

1871	9,239,265 kronor;
1872	10,302,479 "
1873	9,714,761 "
1874	9,676,825 "
1875	10,686,167 "
1876	10,660,997 "
1877	8,013,685 "
1878	7,672,808 "
1879	8,444,727 "
1880	8,849,602 "

Om med dessa ofantliga besparingar, öfver hvilka Riksdagen icke mera eger någon dispositionsrätt, endast de anslag, hvartill de höra, afsåges, vore det ändå ej allt för galet; men, på sätt flerfaldiga gånger af Riksdagens revisorer blifvit anmärkt, disponerar regeringen dessa reservationer ofta till ändamål, som ej hafva någon gemenskap med de anslag, för hvilka de afsågos, utan för helt andra ändamål; och de anmärkningar derom, som af revisorerne framställas, hafva af Stats-Utskottet blifvit besvarade med det inkast, att något afseende dervid ej kunde fästas, då vederbörande Konungens rådgifvare erhållit décharge för sin embetsverksamhet redan ett eller två år förut! För Konungens rådgifvare kan det visserligen vara rätt beqvämt att vara ansvarsfrie och kunna handskas med statens medel huru som helst dem godt synes; men för Riksdagen — hvars disposition öfver statens medel derigenom till en betydlig del omöjliggöres, och hvars kontroll öfver det sätt, hvarpå Konungens rådgifvare uppfylla föreskrifterna i §§ 64 och 65 Regerings-

¹⁾ Enligt Stats-Utskottets vid 1880 års riksdag betänkande N:o 58, i anledning af väckt motion om utredning rörande statsbristen, pag. 20.

²⁾ Enligt riksstaten.

formen, ej kan åstadkommas — blir detta ett hån mot grundlagen i en af dess må hända viktigaste bestämmelser. En ganska betydlig förlust i räntor för statsverket medföra äfven dessa hopade reservationer, hvilka, såsom känt är, skola å Riksbankens folioräkning insättas och der blifva liggande utan all ränta eller nytta för den allmänna penningarörelsen; en förlust, som å ett medeltal af dessa medel af omkring 8 millioner kronor årligen kan, å 5 procent, beräknas utgöra 400,000 kronor.

Hvad **Förslagsanslagen** beträffar, så äro dessa anslag en må hända större anledning till oreda i statsregleringen, än de nyss omnämnda reservationsanslagen. Såsom ofvan nämnt är, voro förslagsanslagen alldeles okända uti 1835 års riksstat. Deremot förekomma de i temlig mängd i 1841 års riksstat, der deras antal är 33. 1842 års riksstat upptager 42 dylika anslag, och sedermera ökas deras antal med nog stark fart. Sålunda utgjorde förslagsanslagens antal i 1870 års riksstat: på ordinarie stat 54 och på extra stat 2, eller tillsammans 56.

För de senare statsregleringarne finnas förslagsanslagen utgöra:

	Ordinarie:	Extra:	Summa:
i 1880 års riksstat . . .	79 . . .	6 . . .	85.
i 1881 " " . . .	73 . . .	4 . . .	77.
i 1882 " " . . .	72 . . .	1 . . .	73.
i 1883 " " . . .	73 . . .	2 . . .	75.
i 1884 " " . . .	72 . . .	3 . . .	75.

Faran af dessa anslag, i allmänhet till obegränsade belopp, är större än man i första ögonblicket anar, emedan de göra regeringen till faktisk herre öfver statsregleringen beträffande desamma, och svenska folkets ombud hafva släppt ur sina händer den dyrbara rättigheten att reglera statens utgifter. Må man icke ursägta sig med att dessa anslag utgöra en obetydlighet: de hafva tillväxt mellan åren 1850 och 1880 med en svindlande fart, nemligen med 100 procent, ehuru deras antal på senaste åren något nedgått. Oförklarligt synes det i sanning att Riksdagen, hvilken *ensam* ansvaret för detta slöseri träffar, likväl ej vidare tyckes bry sig derom.

Förslagsanslagens penningebelopp är högst betydligt och utgör för nedan angifna år:

År	På ordinarie stat:	På extra stat:	Summa kronor:
1850	3,774,897 . . .	30,000 . . .	3,804,897.
1860	6,149,930 . . .	— . . .	6,149,930.

År	På ordinarie stat:	På extra stat:	Summa kronor:
1870	14,461,740	45,000	14,506,740.
1874	23,847,600	239,200	24,086,800.
1875	28,783,728	148,000	28,931,728.
1876	31,543,892	2,855,000	34,398,892.
1877	33,656,846	795,571	34,452,417.
1878	34,152,661	44,508	34,197,169.
1879	23,409,622	379,432	23,789,054.
1880	24,146,147	148,378	24,294,525.
1881	21,333,552	89,000	21,422,552.
1882	16,740,424	14,661	16,755,085.
1883	16,276,054	35,000	16,311,054.
1884	16,380,083	210,082	16,590,165.

Såsom känt är, kunna förslagsanslagen, enligt deras natur och enligt Riksdagens medgifvande, obegränsadt öfverskridas, och att detta har skett, derom vittna tillräckligt rikshufvudbokens redogörelser. Väl finnes bland dessa anslag ett ringa antal, som kallas »förslagsanslag *högst*» och hvilka således ej få gå högre än till det i riksstaten bestämda maximum; men dels äro dessa anslag högst fåtaliga, jemförda med de obegränsade anslagens så väl antal som belopp; dels röra de mera obetydliga föremål, som icke gerna kunna gifva regeringen anledning att dem under vanliga förhållanden öfverskrida; såsom exempelvis: karantänsinrättningen på Kängö; marinregementet; arfvoden till allmänna ombud vid enskilda banker och kreditinrättningar; lönefyllnad åt statsministern och dylikt mera. Dessa förslagsanslag »högst» förekomma först i 1849 års riksstat, der antalet är *ett*; sedermera upptagas i riksstaterna för 1870 och 1874 två dylika anslag; i 1875 års riksstat *ett*; i samma stat för 1877 *sex*; och i riksstaterna för hvarje af åren 1876 samt 1878—1884 *fem* dylika anslag.

Bristerna i förslagsanslagen äro rätt betydliga och utgjorde för

år 1874	6,224,609 kronor;
» 1875	5,427,330 »
» 1876	5,603,129 »
» 1877	4,770,593 »
» 1878	3,160,030 »
» 1879	2,484,483 »

år 1880	4,909,257 kronor.
» 1882 *)	2,359,065 »

Hufvudsakligen dessa slags anslag och de brister, de vållade och hvilka ej på annat sätt till stor del af Statskontoret kunde betäckas, än genom att söka hjälp från Riksgäldskontoret, föranledde vid 1879 års riksdag den anmälan derom från Riksgäldskontoret, som i riksdagens sista timme tvingade Kamrarne bevilja ett lån på cirka 13 miljoner kronor. Och om dessa obestämda anslag icke inskränkas eller helt och hållet afskaffas, så skall snart må hända större låns beviljande erfordras för att betäcka de å dessa anslag uppkommande brister **).

Om man exempelvis endast undersöker några få hufvudtitlar af 1884 års riksstat och huru de olika slagen af anslag derinom äro fördelade samt huru Riksdagens anslagsrätt der gör sig gällande, så finnes, att

Sjette hufvudtiteln, Civildepartementets, anslag äro:

på <i>ordinarie</i> stat	4,446,618 kronor;
deraf äro	
<i>bestämda</i> : till löner med mera dylikt	2,637,911.
öfriga utgifter	267,802.
	Summa 2,905,713.
<i>Reservationsanslag</i>	786,515.
<i>Förslagsanslag</i>	754,390.
	4,446,618 »
På <i>extra</i> stat	1,942,382 »

Sjunde hufvudtiteln, Finansdepartementets, anslag äro:

på <i>ordinarie</i> stat	13,418,631 kronor;
deraf äro	
<i>bestämda</i> : till löner med mera dylikt	591,800.
öfriga utgifter	497,393.
	Summa 1,089,193.

*) Enligt Statskontorets underdåniga berättelse om statsverkets inkomster jemte förslag till deras beräkning för år 1885. I det Kongl. Maj:ts statsverksproposition till innevarande Riksdag bifogade statsrådsprotokoll, angående beräkningen af statsverkets inkomster, uppgifves denna brist komma att utgöra 2,520,000 kronor.

**) Vid sluträkning af de på riksstatens fjerde hufvudtitel för året 1882 uppförda *ordinarie* och *extra* förslagsanslagen med gjorda utgifter, har uppkommit en *brist* af 722,068 kronor 34 öre, hvilken Kongl. Maj:t den 23 November 1883 befalt Statskontoret utbetala (Se Dagl. Allehanda den 17 December 1883).

	Transport	1,089,193.	
Reservationsanslag		1,766,670.	
Förslagsanslag		<u>10,562,768.</u>	13,418,631 kronor.
På extra stat			501,369 »

Åttonde hufvudtitelns, Ecklesiastikdepartementets anslag äro:

på *ordinarie* stat . . . . . 10,189,466 kronor;
deraf äro

bestämda: till löner med mera dylikt 2,798,887.
öfriga utgifter . . . . . 655,900.

Summa 3,454,787.

Reservationsanslag		3,387,689.	
Förslagsanslag		<u>3,346,990.</u>	10,189,466 kronor;
På extra stat			1,473,534 »

Sammanläggas dessa tre hufvudtitlars partisummor, så befinnes, att de *ordinarie* anslagen utgöra en summa af 28,054,715, och de *extra* anslagen en summa af 3,917,285, allt kronor. De tre hufvudtitlarnes *ordinarie* anslag innehålla tre till deras beskaffenhet olika grupper, nemligen bestämda anslag, reservationsanslag och förslagsanslag.

Granskar man först de *bestämda* anslagen, hvilka här uppgå till 7,449,693 kronor, så bestå de af *dels* löner, aflöningar med mera dylikt, 6,028,598 kronor, hvilkas egenskap att beröra tredje mans rätt gör att de väl kunna ökas, och hvilket under senaste tider skett uti rikt mått genom de af Kongl. Maj:t föreslagna och af Riksdagen beredvilligt bifallna ökade lönestater; hvaremot någon minskning eller indragning af dessa slags anslag grundlagsenligt icke kan göras utan att uppföra lönens innehafvare på indragningsstat; — *dels* utgöres den återstående delen af nu ifrågavarande bestämda anslag, 1,421,095 kronor, af alla öfriga bestämda utgifter, hvilka väl af Riksdagen kunde och borde vid hvarje statsreglerings uppgörande granskas och jemkas, men hvilket i regeln, illa nog, icke sker, så vida ej Kongl. Maj:t deri föreslår någon förändring på grund af då skedd utredning.

Hvad de två öfriga grupperna af de tre ifrågavarande hufvudtitlarnes *ordinarie* anslag beträffar, utgöras de af *reservationsanslagen*, 5,930,874 kronor, hvilka, såsom sådana en gång af Riksdagen beviljade, sedermera i allmänhet fortgå från den ena statsregleringen till den andra, hvarje anslag med sina egna *reservationer*, stundom uppgående till en half million kronor eller mera, och hvarje sådant anslag varande en liten statsreglering i smått, med hvilken Riksdagen icke vidare anser

sig hafva något att skaffa. Sist komma ordinarie statens *förslagsanslag*, hvilka för de tre ifrågavarande hufvudtitlarne i 1884 års riksstat uppgå till sammanlagdt 14,674,148 kronor. Dessa anslag äro af den för statskassan *mest farliga* beskaffenhet, emedan Riksdagen genom deras beviljande likasom öppnar statens kassakista till regeringens fria disposition, och att hon deraf flitigt begagnar sig, visa de till flera millioner kronor uppgående *bristerna* å dessa anslag, som af andra statens tillgångar måste betäckas eller genom ökade skatter utkrävas.

Den mest konservative riksdagsman måste medgifva, att — då på en ordinarie anslagssumma å sjetten, sjunde och åttonde hufvudtitlarne af omkring 28 millioner, tack vare reservations- och förslagsanslag samt löner och aflöningar, för närvarande endast 1,421,095 kronor kunna af Riksdagen regleras, men äfven denna ringa del af den ordinarie statsregleringen af honom förbigås utan att behandlas, ehuru grundlagsenligt reglering af *alla* anslagen borde ske — hela denna viktiga fråga kommit på afvägar och ej på annat sätt kan komma i de rätta hjulspåren, *än genom reservations- och förslagsanslagens indragning och den ordinarie statsregleringens granskning och jemkning vid hvarje riksdag.*

Äro vare sig reservations- eller förslagsanslagen *numera* så nödvändiga, att de icke kunna undvaras, utan att statsförvaltningens orubade gång deraf skulle lida? Jag tror det *icke* och vill här nedan söka bjuda skäl för denna min mening. Främst talar erfarenheten mot bibehållandet af dessa anslag, då, såsom jag redan omnämnt, hvarken det ena eller det andra slaget deraf återfinnes i 1835 eller, så vidt jag vet, i föregående årens riksstater. Och likväl hade under dessa tider, då riksdagarne återkommo endast hvart femte eller tredje år, vida flere skäl talat för dylika anslags införande i vår statsreglering *då*, än hvad *nu* är fallet, med våra årliga riksdagar; hvarjemte, om nödiga utgifter uppstå, hvilka ej hunnit blifva af Riksdagen förutsedda eller pröfvade, de å hufvudtitlarne uppkommande allmänna besparingar kunna af Kongl. Maj:t, enligt Riksdagens föreskrifter, få användas. Dessa allmänna besparingar äro just icke så obetydliga, utan lemna en omtänksam och hushållsaktig regering betydliga medel i händer att bestrida nödiga tillfälliga utgifter.

De ifrågavarande besparingarne utgjorde, så vidt jag af statsverkets räkenskaper kunnat finna, för

år 1842	146,397 kronor;
„ 1852	85,143 „

år 1857	1,429,113	kronor,	
„ 1862	1,056,215	„	
„ 1870 *)	1,259,171	„	
„ 1871	330,745	„	}
„ 1872	376,558	„	
„ 1873	812,998	„	}
„ 1874	1,129,867	„	
„ 1875	1,067,833	„	}
„ 1876	1,382,487	„	
„ 1877	1,264,038	„	
„ 1878	1,648,006	„	
„ 1879	809,651	„	
„ 1880	1,074,003	„	

Ett ytterligare skäl, att borttagandet af vare sig reservations- eller förslagsanslagen *icke* skall i allmänhet förorsaka någon betydligare rubbning eller olägenhet i statsverkets jemna gång, är äfven att finna deruti, att numera statsregleringen ej, såsom förr egde rum, verkställas för samma år riksdagen hålles, utan alltid för ett år senare; så att regeringen alltid har tid att till den årligen sammanträdande Riksdagen framställa sina förslag, när förändringar äro erforderliga i de ordinarie anslagen, och styrka detta med vederbörliga utdrag ur statens räkenskaper.

Att statsverket ej kan sakna nödiga medel för de af Riksdagen bestämda utgifter, äfven om större delen af nuvarande reservations- och förslagsanslag förändrades till bestämda anslag, synes af de icke obetydliga **fonder**, som finnas på de flesta hufvudtitlarne till regeringens disposition, oberäknadt reservationerna.

*) Intill detta år inklusive upptog rikshufvudboken å de ordinarie anslagen den besparing, som kunde användas inom hvarje hufvudtitel, enligt Rikets Ständers generella medgifvande; men sedermera bortfaller, illa nog, hela denna kolumn, och endast *den* besparing, som kommer Riksgäldskontoret till godo, uppföres. Måne hufvudtitlarne enskildt tillhöriga medel utgöra eller ingå i dessa besparingar?

**) Se Riksdagens revisorers berättelse af år 1875, rörande revision af statsverkets räkenskaper för år 1873, pag. 40.

***) Dessa äro de i rikshufvudboken s. k. »utgiftsanslagen enskildt tillhörande uppbördsmedel». Dessutom förekomma i nämnde bok s. k. »besparingar i statsregleringen å öfriga anslag», för år 1876: 397,817 kr. (pag. 52), för år 1877: 465,107 kr. (pag. 52); för år 1878: 2,293,951 kr. (pag. 52).

Sålunda utvisar exempelvis rikshufvudbokens kapitalkonto för år 1880 följande tillgångar vid årets slut:

Hufvudtitel.	å ordinarie staten.		å extra staten.
	Reservationer.	Besparingsfonden.	Reservationer.
Andra	8,432 kronor.	23,054 kronor.	44,177 kronor.
Tredje	—	31,959 ”	—
Fjerde	3,347,419 ”	1,171,486 ”	1,688,247 ”
Femte	528,773 ”	832,324 ”	1,561,033 ”
Sjette	1,259,967 ”	801,322 ”	353,818 ”
Sjunde	357,628 ”	1,139,365 ”	15,313 ”
Åttonde	21,680 ”	111,481 ”	62,068 ”
Nionde	16,030 ”	— ”	750,000 ”
Summa	5,539,929 kronor.	4,110,991 kronor.	4,474,656 kronor.

Rättast torde vara att på en gång borttaga alla reservations- och förslagsanslag, utom de, hvilka, på grund af omsorgsfull pröfning af Riksdagen, kunna anses oundgängligen nödvändiga, om några sådana verkligen finnas. Men på det ej nu, vid denna riksdag, hela denna fråga må undanskjutas till en obestämd framtid, på grund af de obotfärdiges förhinder att ingå på en dylik generel anhållan, vill jag längre ned i denna motion specificera de anslag, hvilka, utan synnerlig afsaknad, kunna upphöra att såsom *reservations-* eller *förslagsanslag* i riksstaten upptagas, utan i stället, med sina nuvarande belopp eller andra, om så nödigt pröfvas, såsom *bestämde* anslag der fortfarande uppföras.

Hvad de uti statsregleringen förekommande **ordinarie anslagen** beträffar, så måste desamma, åtminstone föreskrifves detta i grundlagen, af hvarje Riksdag genomgå och bestämmas, lika som det sker med de extra anslagen. Sådant har likväl icke i allmänhet egt rum, oaktadt det varit väl behöfligt; emedan, när stundom någon utredning skett af regeringen i detta afseende, det visat sig att stora tillgångar hopat sig på vissa anslagstitlar, och stundom de ändamål, hvartill anslag beviljats, visat sig vara förfelade, men anslaget, ehuru oanvänt, likväl fortfarande utgått.

Väl har man stundom hört tvifvel uttalas, huruvida Riksdagen skulle *ensam* hafva rätt att förändra ett på ordinarie stat uppfördt anslag, utan att dertill äfven skulle erfordras regeringens samtycke. Men utom det att deremot tala grundlagens bestämmelser, hvilka ej känna någon som helst skilnad mellan ordinarie och extra anslag, utan en-

dast nämna »statens reglerande», har äfven all erfarenhet under förflutna riksdagar bevisat, att *ordinarie* anslag blifvit förändrade *ensamt* af Rikets Ständer eller af Riksdagen, utan att Kongl Maj:t (regeringen) haft något att dermed skaffa. För att bevisa detta mitt påstående med fakta, må här omnämnas några af de många tillfällen och de särskilda *ordinarie* anslag, som blifvit förändrade, för att nuvarande ledamöter af Riksdagen icke måtte tro, att denna reglering af de *ordinarie* anslagen är någon *ny* fråga.

Vid 1817—1818 årens riksdag indrogo Rikets Ständer vid kanslistyrelsen två dess ledamöter genom att sätta dem på indragningsstat, med bestämmelse att, vid innehafvarens död, ifrågavarande löner skulle upphöra (se ifrågavarande Riksdags X:e samling, pag. 386).

Vid 1823 års riksdag: Uppå Ölands läns stat funnos tre planterings-hagvaktarelöner uppförda, med tillsammans 250 riksdaler; men som desse vaktbetjente då syntes öfverflödige, sedan Ölands utmarker blifvit delade, så tillstyrkte Stats-Utskottet, att berörda löner måtte från andra hufvudtiteln öfverflyttas till allmänna indragningsstaten, för att vid dåvarande innehafvares afgang indragas. (Se ifrågavarande Riksdags samling IV, 2, pag. 1312). Detta blef af Riksdagen bifallet. (Se samlingen X, 1, pag. 647).

Det anslag af 10,000 riksdaler (under dåvarande åttonde hufvudtiteln), hvilket till ackordsersättning för militära beställningar, som kunna blifva indragna, hittills varit uppfördt, och hvarå besparingar de förra åren egt rum, funno Rikets Ständer af denna anledning böra till 6,000 riksdaler nedsättas. (Se ifrågavarande Riksdags samling X, 1, pag. 666).

Remisslage å åttonde hufvudtiteln nedsattes från 9,000 till 3,500 riksdaler. (Se ifrågavarande Riksdags samling X, 1, pag. 672).

Anslag till restitution af origtigt debiterade och uppburna medel nedsattes från 6,000 till 4,000 riksdaler. (Ibidem).

Det till pensioner för blesserade officerare och underofficerare varande anslag, 5,500 riksdaler, minskades till 5,000 riksdaler. (Se ifrågavarande Riksdags samling X, 1, pag. 678).

Det på dåvarande tredje hufvudtiteln för de administrativa militärverken till skrifmaterialier, ved och ljus m. m. bestådda anslag, 10,000 riksdaler årligen, minskades till 7,000 riksdaler. (Samlingen X, 2, pag. 103.)

Vid 1828—1830 årens riksdag. För Kungsängarnes bergning beräknade anslag, år 1823 bestämdt till 6,256: 15. 9, blef helt och

hållet från bestämda statsutgifter uteslutet. (Se ifrågavarande Riksdags samling IV, 2:a band., 2:a häft., bet. N:o 147, pag. 305).

Vid 1840—1841 årens riksdag. Det på åttonde hufvudtiteln till extra utgifter under föregående riksdag med 100,000 riksdaler uppförda anslag minskades nu till 50,000 riksdaler. (Se ifrågavarande Riksdags samling X, N:o 165).

Ett anslag till Dramatiska teatern å 4,500 riksdaler blef indraget. (Samlingen X, N:o 172).

De 6 militärdistriktens befälhafvarelöner föreslogo Ständerna måtte minskas till 5,000 riksdaler banko från 6,000 riksdaler, som dessa befälhafvarne förut uppburit; nemligen i den mån de dåvarande generalbefälhafvarne afgingo, hvarigenom 9,000 riksdaler riksmünt blefvo tillgängliga, som Ständerna fördelade till 3 generalspensioner, hvardera å 3,000 riksdaler riksmünt. (Se Samlingen IV, 1, betänkandet N:o 173.)

Hittills för öfverkommendanten i Stockholm utgående arfvode 600 riksdaler, indrogos. (Ibidem).

Kavalleri- och artillerihästars remontering, skoning m. m. nedsattes från 30,675 riksdaler 32 skilling till 28,000 riksdaler banko.

Det för försvarsverket i allmänhet till Krigskollegii departement hittills utgående anslag, 696,000 riksdaler, nedsattes till 666,666 riksdaler 32 skilling banko (deri inbegripna 22,500 riksdalers anslag till rotetfihetsafgiften).

Värfnings- och rekapitulationspenningar, 10,000 riksdaler, indrogos.

Durchmarschkostnader, 25,000 riksdaler, nedsattes till 20,000 riksdaler; men såsom reservationsanslag.

Oförutsedda utgifter, 50,000, nedsattes till 45,000 riksdaler.

Ministerstaten nedsattes från 266,666: 32 till 200,000 riksdaler banko.

Vid 1847—1848 årens riksdag. Anslaget till salpeteruppköp, 194,000 riksdaler, nedsattes till 180,000 riksdaler. (Se ifrågavarande Riksdags underdåniga skrifvelse N:o 128).

Vid 1850—1851 årens riksdag yttrade sig Ständerna rörande Bergskollegium sålunda: »Då Rikets Ständer anse det ringa antal mål, som numera tillhöra Bergskollegii pröfning och afgörande, kunna, utan mehn för ärendenas behöriga handhafvande, tillåta en förminskning uti detta verks embets- och tjenstemannapersonal, hvilket visar sig deraf, att för närvarande flera embeten och tjenester inom bemälda kollegium stå lediga, — hafva Rikets Ständer uti anslaget till Bergskollegium, nu utgörande 16,893 riksdaler, beslutat en nedsättning af 3,504 riks-

daler — — — — i sammanhang hvarmed Rikets Ständer underdånigst dels öfverlemna till Kongl. Maj:ts bepröfvande, att vidtaga den indragning uti Bergskollegii tjenstemannapersonal, som, i följd af nu beslutade nedsättning i anslagssumman, kan blifva nödvändig och utan olägenhet låter sig verkställa; dels anhålla att Eders Kongl. Maj:t täcktes till Riksens näst sammanträdande Ständer aflåta nådig proposition om den förändrade reglering af bergslagsstaterna, som af omständigheterna kan påkallas.» (Se Rikets Ständers underdåniga skrifvelse N:o 171.)

Vid 1859—1860 årens riksdag. Anslaget för salpeteruppköp, enligt senaste riksdagsbeslutet uppfördt till 270,000 riksdaler och af Kongl. Maj:t nu föreslaget att nedsättas till 200,000 riksdaler, blef af Ständerna nedsatt till 110,000 riksdaler.

Vid 1868 års riksdag. Vid regleringen af utgifterna under tredje hufvudtiteln nedsattes anslaget för ministerstaten från 479,200 riksdaler till 497,950 riksdaler, deraf *tillfälligt* anslag till öfvergående utgifter 45,750 riksdaler. (Kongl. Maj:t hade föreslagit 457,950 riksdaler, deraf 17,700 riksdaler *tillfälligt* anslag till öfvergående utgifter).

Vid 1871 års riksdag. Å tredje hufvudtiteln, som förut å ministerstaten haft i 1871 års stat uppförda 340,500 riksdaler, hade Kongl. Maj:t i sin proposition till Riksdagen föreslagit 340,800 riksdaler. Riksdagen nedsatte samma anslag nu till 300,000 riksdaler samt såsom tillfälligt anslag, till öfvergående utgifter, 40,500 riksdaler.

Å fjerde hufvudtiteln minskade Riksdagen anslaget till artilleriregementena med 650 riksdaler, och anslaget till lega för hästar vid artilleriets och pontonierbataljonens exercis minskades med 5,400 riksdaler.

Vid 1874 års riksdag. Vid Justitierevisions-expeditionen indrogos då vakante: 1 revisionssekreterare-, 1 protokollssekreterare-, 1 kanslist- och 1 kopistbefattning; hvarföre anslaget nedsattes med 10,800 kronor.

Anslaget till Kommerskollegium minskades med 6,000 kronor, utgörande lönen för presidenten, hvilken embete nu var vakant.

Hvad senaste riksdagar beträffar, äro de få tillfällen ännu i friskt minne, då Riksdagen minskat *ordinarie* anslag, som befunnits för höga eller kunnat utan olägenhet minskas.

Någon skilnad mellan *ordinarie* och extra statsreglering fans ej för längre tid tillbaka. Den *ordinarie* staten var den enda, som då reglerades, och detta skedde vid hvarje riksdag.

Enligt underdåniga betänkandet angående uppgjord jemförelse emellan svenska folkets skatter samt stats- och riksgäldsverkets utgif-

ter 1810—1850 (afgifvet den 4 Juni 1855) fans vid 1810 års och alla följande statsregleringar en hufvudtitel i riksstaten (den 8:de), som innefattade allmänna och extra utgiftsstaten och som var, om man så vill, en slags *extra utgiftsstat*, ehuru af mindre betydighet. Derjemte beslöts stundom, att för *en gång* vissa anslag till bestämda ändamål skulle utgå ¹⁾. Men någon *extra statsreglering* förekom ej förr än från och med 1823 års och följande riksdagar, då Rikets Ständer faststälde, utom de under riksstaterna upptagna utgifter, en s. k. »extra statsreglering», innefattande de anslag, som anvisades för tillfälliga utgifter och hvilka skulle af Riksgäldskontorets medel bestridas.

Om det i öfrigt skulle erfordras uttalande af en Riksdagens myndighet i denna fråga till fördel för den åsigt, jag här förfäktar, finnes detsamma i följande 1854 års Konstitutions-Utskotts yttrande angående indragning af *ordinarie* anslag:

»Skilnad mellan ordinarie och extra ordinarie statsutgifter» — säger Konstitutions-Utskottet — »är för grundlagarne alldeles främmande, hvadan de slutföljder man skulle vilja draga från en sådan åtskilnad icke kunna ega bestånd. Om Rikets Ständers rätt att allena förordna om användande af statens penningetillgång måste i något fall innebära att, sedan de en gång för obestämd tid beviljat en årlig utgift till ett visst ändamål, Rikets Ständer sedermera kunna förordna, att denna utgift skall i framtiden upphöra, så måste äfven detta kunna tillämpas i andra fall. Ständernas makt att förordna om användandet af statens medel är en i grundlagens bokstaf uttalad *regel*; hvarje inskränkning eller begränsning af denna rätt skulle vara ett *undantag*; men för erkännandet af detta undantag fordras äfven stöd af grundlagens bokstaf. Sådant finnes här icke. Den förmenta vådan af möjligheten att »nedbryta hela statsförvaltningsbyggnaden» kan svårligen hafva varit af grundlagens stiftare tagen i betraktande. Ett sådant företag af Rikets Ständer skulle nemligen icke kunna tänkas annorlunda, än såsom rigtadt mot dem sjelfva och emot svenska folket, som af dem representeras». ²⁾

Vid jemförelse mellan de ordinarie och de extra statsanslagen enligt riksstaterna, befinnas dessa utgifter ³⁾ hafva utgjort:

¹⁾ Se: Jemförelse mellan folkets skatter 1810 och 1850, pag. 137.

²⁾ Anfördt af Herr E. Key i hans yttrande uti Riksdagens Andra Kammare den 24 Mars 1874. (Se Andra Kammarens Protokoll, delen 2, pag. 345.)

³⁾ Efter afdrag af de i nämnda anslag upptagna utgifter för jernvägsanläggningar.

År.	På ordinarie stat.	På extra stat.	Summa Kronor.
1850	17,900,838.	1,429,726.	19,330,614.
1860	25,508,500.	4,018,521.	29,527,021.
1870	38,792,350.	2,408,650.	41,201,000.
1874	45,008,900.	11,680,759.	56,689,659.
1875	51,836,800.	10,763,998.	62,600,798.
1876	55,185,400.	15,329,200.	70,514,600.
1877	59,176,948.	9,265,051.	68,442,000.
1878	65,322,353.	11,476,646.	76,799,000.
1879	56,490,858.	7,317,141.	63,808,000.
1880	56,961,797.	4,769,202.	61,731,000.
1881	57,010,472.	4,713,528.	61,724,000.
1882	58,065,021.	5,751,279.	63,816,300.
1883	58,536,711.	7,827,589.	66,364,300.
1884	59,135,665.	8,221,335.	67,357,000.

Hvarje fosterlandsvän måste med smärta se af denna siffersammanställning, huru statsutgifterna med svindlande fart, ofta onödigtvis, ökats under de senaste 34 åren med omkring 300 procent, dervid *icke* inbegripas utgifterna för statens jernvägsbyggnader. Mig synes att Riksdagens och regeringens bemödanden borde syfta derhän, att söka minska dessa statsutgifter till ett efter vår skatteförmåga och våra ekonomiska förhållanden lämpadt belopp. Ty känt är att den betydligaste delen af dessa skatter utgöres af de minst bemedlade samhällsklasserna. Om en sådan minskning i statsutgifterna ej kommer att ega rum, som jag nu antydt, blir följden att vi komma att behöfva låna af utlandet nödiga medel, för att reglera rikets stat.

En annan högst vigtig anmärkning vid statsregleringen, sådan den af Riksdagen verkställes, är att, såsom jag nyss ofvan nämnt, dervid *hela den ordinarie staten lemnas orubbad och att endast den extra staten regleras*. Detta Stats-Utskottets förfarande, som af Riksdagen städe utan anmärkning fått passera, strider mot grundlagens föreskrift i Riksdagsordningens § 39, mom. 1, som innehåller: att »Stats-Utskottet — som skall undfå del af Konungens, angående statsverkets tillstånd och behof, till Riksdagen aflåtna propositioner och ega tillgång till alla statsverkets räkenskaper och handlingar — åligger att granska, utreda och uppgifva stats- och riksgäldsverkens tillstånd och förvaltning samt föreslå ej mindre hvad till fyllandet af deras behof fordras, *sedan nödiga indragningar och besparingar blifvit iakttagna*, än äfven beloppet af de summor, hvilka, jemlikt § 63 Regeringsformen, skola för särskilda hän-

dels afsättas; så ock att uppgifva, huru mycket bör genom beviljningar utgöras.» — Exempelvis för 1884 års statsreglering utgjorde de ordinarie anslagen 59,135,665 kronor och de extra anslagen blott 8,221,335 kronor; endast dessa senare anslagen blefvo underkastade granskning, under det att den sju gånger större ordinarie staten lemndes orörd! Om man vill att statsregleringen skall blifva en sanning, måste Riksdagen gripa sig an med de *ordinarie* anslagen och å dessa främst söka åstadkomma den betydliga besparing, som hela landet väntar och hoppas.

Jag skall här nedan vördsamt föreslå de förändringar af reservations- och förslagsanslag, äfvensom de indragningar eller nedprutningar i de bestämda anslagen, allt på *ordinarie* stat, som jag anser, utan nämnvärd olägenhet för statsverkets tillstånd eller behof, kunna ega rum vid regleringen af 1885 års riksstat, nemligen:

Andra Hufvudtiteln:

Följande anslag torde böra *upphöra att vara förslagsanslag*, för:

1. Departementschefens ombud för tillsyn öfver skrifterns allmängörande;
2. Ålderstillägg;
3. Ålderstillägg för en del vid fångvårdsstyrelsen och fångvården anstälde embets- och tjenstemän;
4. Medikolegala besigtningar;
5. Rese- och traktamentspenningar;
6. Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

hvarjemte anslaget för extra utgifter torde böra *upphöra att vara reservationsförslag*.

Fjerde Hufvudtiteln:

På först i denna motion angifna skäl får jag föreslå, att följande anslag under denna hufvudtitel måtte *upphöra att vara reservationsanslag*, nemligen för:

1. Garnisonssjukhusen i Stockholm och å Carlsborg;
2. Indelta arméns och Vermlands Fältjägarekorps' vapenöfningar;
3. Trossens underhåll;
4. Artilleriet;

5. Fortifikationens praktiska öfningar;
6. Värfvade garnisonstruppernes rekrytering och aflöning;
7. Inqvarteringens ordnande i Stockholm;
8. Skjutskolor;
9. Durchmarschkostnader;
samt att följande anslag måtte *upphöra att vara förslags-*
anslag, nemligen för:
  1. Marinregementet;
  2. Roteringsunderstöd;
  3. Fouragering af artilleriets, värfvade kavalleriets och fortifi-
kationstruppernas hästar;
  4. Mathållning för manskapet vid garnisonsregementena;
  5. Beväringmanskapets vapenöfningar;
  6. Volontärskolor;
  7. Inqvarteringskostnader;
  8. Salpeteruppköp;
  9. Ålderstillägg;
10. Rese- och traktamentspenningar;
11. Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementets
afdelning af Kongl. Maj:ts kansli;
12. Disciplinkompaniet.

Derjemte föreslår jag, att följande af hufvudtitelns *ordinarie* anslag måtte till beloppet nedsättas, nemligen:

Till de värfvade garnisonstruppernas rekrytering och aflöning. Nyss ofvan har blifvit föreslaget, att detta anslag skulle upphöra att vara *reservationsanslag*. Men derjemte torde någon nedsättning i sjelfva beloppet vara af nöden. Anslaget bestämdes nemligen år 1875 till 608,000 kronor; år 1877 var det 620,000 kronor, samt hvardera af åren 1878—1884 sammanlagdt 859,212 kronor årligen. Intill år 1878 var detta anslag fördeladt i tvenne, nemligen: för *värfvade garnisonstruppernas rekrytering* ett reservationsanslag af 70,000 kronor, derå, enligt rikshufvudboken, besparingen år 1876 uppgick till 274,240 kronor, hvilken besparing under åtskilliga föregående år hopat sig. År 1877 utgjorde reservationen å detta anslag 168,154 kronor. Det andra anslaget, till *värfvade garnisonstruppernas aflöning*, var förr ett förslagsanslag, år 1876 å 540,000 och år 1877 å 549,100 kronor. Å detta anslag utgjorde besparingen år 1876 en summa af 39,095 kronor. Från och med 1878 hafva dessa båda anslag i riksstaten blifvit förenade till ett reservationsanslag, benämndt *värfvade garnisonstruppernas rekrytering och aflöning*, med ett

anslagsbelopp af 859,212 kronor. Å detta anslag utgjorde reservationerna:

år 1878	399,141 kronor;
„ 1879	501,688 „
„ 1880	500,092 „

Att detta anslag för några år sedan blef så högt uppdrifvet, föranleddes af svårigheten att *då* rekrytera garnisonsregementena, emedan vakanserna ökades så, att man betvivlade det samma regementen skulle kunna hållas kompletta. Derföre beviljade Riksdagen då på en gång en så högst betydlig tillökning, att rekrytens lega och aflöning på ett olämpligt sätt ökades för att locka ungt folk in på denna föga afundsvärda s. k. krigarebana. Nu lärers finnas, i jemförelse med hvad då var förhållandat, ett mindre betydligt antal vakanser; ty svårigheten att få arbete på landsbygden gör, att arbetarne åter söka värfning och strömma till garnisonsregementena.

En ytterligare anledning att minska detta anslag förekommer i Kongl. Maj:ts proposition till 1880 års Riksdag angående statsverket, deri Kongl. Maj:t för organisationen af ett föreslaget *fästningsartilleri* (se nyssnämnda nådiga proposition bilagan N:o 3 a, pag. 18—25) föreslår att af det nu ifrågavarande anslaget måtte lemnas 39,387 kronor, hvilket tyckes häntyda på, att anslaget är för högt tilltaget.

På grund af ofvan anförda skäl synes mig en minskning af detta anslag icke kunna synas olämplig, hvarföre jag får vördsamt hemställa, att detsamma *nedsättes till 800,000 kronor och derjemte upphör att vara reservationsanslag.*

På Fjerde Hufvudtitelns ordinarie stat förekommande *anslag för Artilleriet* (Svea, Göta och Vendes artilleriregementen) utgör, enligt 1884 års riksstat ett reservationsanslag af 1,091,966 kronor. Detta högst betydliga anslag, hvilket allt sedan år 1858, och måhända äfven före denna tid, utgick såsom *reservationsanslag*, utgjorde

för år	1864	834,964 kronor;	
„	1867	847,464	„
„	1868	850,399	„
„	1869—72	854,000	„ årligen;
„	1873	949,302	„
„	1874	1,015,305	„
„	1875	854,894	„
„	1876	745,973	„
„	1877—84	1,091,966	„ årligen.

Reservationer på detta anslag hafva utgjort

år 1864	101,611 kronor;
” 1865	101,814 ”
” 1866	60,768 ”
” 1867	13,089 ”
” 1872	13,755 ”
” 1873	93,925 ”
” 1874	293,942 ”
” 1875	305,812 ”
” 1876	305,186 ”
” 1877	187,160 ”
” 1878	160,996 ”
” 1879	159,467 ”
” 1880	211,791 ”

Jemte det att dessa reservationer utvisa, att anslaget varit uti senare statsregleringen för högt tilltaget, framgår äfven detta otvetydigt af Kongl. Maj:ts proposition till 1880 års Riksdag angående statsverket, deri Kongl. Maj:t (se bilagan N:o 3 a, pag. 18—25) föreslår ett *fästningsartilleri* och såsom tillgång för denna organisation hemställer, att en del eller 26,125 kronor måtte öfverföras från ifrågasvarande anslag för artilleriet (1,091,966 kronor) såsom der obehöfligt. Förhållandet är nemligen att, enligt den utredning, som härom lemnas i den nådiga propositionen, år 1872 gjordes försök att inrätta ett *reservartilleri* och Riksdagen anslog till detta ändamål en årlig summa af 31,275 kronor, som allt sedan dess utgått, inberäknadt i det stora reservationsanslaget för *artilleriet*. Men enligt Kongl. Maj:ts ofvannämnda proposition erkänna nu myndigheterna att detta var en fråga, som ej haft någon framgång, samt att denna institution ej lär komma att uppfylla det dermed afsedda ändamålet; emedan af hela den personal, som borde tillhöra detta reservartilleri, endast funnos 4 officerare, 2 underofficerare samt 10 konstaplar och artillerister, under det att anslaget har utgått för 27 officerare, 9 underofficerare samt 104 konstaplar och artillerister, hvilket allt visar huru betänksamt man bör gå till väga i fråga om nya organisationer och huru nödvändigt det är, att Riksdagen årligen pröfvar de *ordinarie* anslagens behöflighet.

På grund af den utredning jag här ofvan sökt åstadkomma, får jag vördsamt hemställa, att den för nu nämnda reservartilleri obegagnade del af anslaget eller 25,966 kronor, måtte frändragas det ordinarie anslag för artilleriet, deri det finnes inräknadt, och detta å fjerde hufvud-

titelns ordinarie stat i 1884 års riksstat uppförda reservationsanslag å 1,091,966 kronor, måtte *ned sättas till 1,066,000 kronor och upphöra att vara reservationsanslag.*

Femte Hufvudtiteln.

På förut i denna motion angifna grunder får jag härmed vördsam samt föreslå, att följande anslag under denna hufvudtitel *mätte upphöra att vara reservationsanslag*, nemligen för:

1. Flottans nybyggnad och underhåll;
2. Sjömätningar och Sjökartekontorets verksamhet;
3. Durchmarschkostnader;
4. Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna; samt att följande anslag, äfven på ordinarie stat, *mätte upphöra att vara förslagsanslag*, nemligen för:
  1. Ålderstillägg;
  2. Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekorpserna;
  3. Rese- och traktamentspenningar;
  4. Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.
  5. Det i undervisningsanstalter för sjöfart inbegripna *ålderstillägg* 13,000 kronor.

Derjemte föreslår jag härmed vördsamt att följande af hufvudtitelns ordinarie anslag *mätte till beloppet ned sättas*, nemligen:

Anslaget för *sjömätningar och sjökartekontorets verksamhet*. Detta anslag förekommer första gången år 1870, bland femte hufvudtitelns ordinarie anslag och har sedermera utgått med 60,000 kronor årligen till och med år 1884. Från och med 1878 räknas anslaget till *reservationsanslag*.

<i>Reservationerna</i> å detta anslag utgjorde för	
år 1871	45,330 kronor;
1872	27,695 "
1873	52,802 "
1874	15,576 "
1875	24,313 "
1876	36,438 "
1877	32,475 "
1878	44,838 "

Dessa år från år fortgående reservationer visa mer än tillräckligt obehöfligheten af anslagets hittills varande höga belopp, hvarföre

jag vördsamt föreslår, att detsamma måtte nedsättas till 50,000 och derjemte upphöra att vara reservationsanslag.

Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna. Detta ordinarie anslag uppgår till följande belopp för:

År.	Kronor.	
1858	219,000.	
1861	240,000.	
1864	362,440.	
1867	616,000.	
1870—1871	650,000	} årligen.
1872—1873	750,000	
1874—1877	800,000	
1878	1,000,000.	
1879	1,200,000.	
1880—1881	1,000,000	} årligen.
1882	1,100,000.	
1883—1884	1,200,000	} årligen.

allt enligt riksstaterna, men i verkligheten stundom till vida högre belopp.

Anslaget har hela ofvannämnda tid upptagits såsom reservationsanslag.

Reservationerna å detta anslag hafva, enligt rikshufvudboken, utgjort för

År.	Kronor.
1858	470,078.
1861	882,761.
1864	1,122,317.
1867	1,139,835.
1870	1,008,245.
1872	1,112,214.
1874	783,722.
1877	641,134.
1878	453,663.
1879	211,240.
1880	434,551.

Man verkligen häpnar öfver dessa stora reservationer, undandragna statsreglering och Riksdagens disposition. Man frågar med skäl hvartill dessa stora summor skola användas, om icke till utlåning.

Oförklarligt synes det äfven vara, att dessa öfverloppsinkomster, uppkomna genom afgifter från handel och sjöfart, ej begagnas för bekostande af de anstalter, som förekomma till fördel för samma handel och sjöfart; utan att dessa anstalter skola bekostas af *andra* statsmedel, såsom exempelvis de i riksstaten för år 1884 på femte hufvudtiteln förekommande:

Undervisningsanstalter för sjöfart	94,650 kronor;
Nautisk-meteorologiska byrån	9,000 „
Ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalterna för sjöfart och föreståndaren vid Nautisk-meteorologiska byrån, <i>förslagsanslag</i> .	13,000 „
	<hr/>
	Summa 116,650 kronor;

samt de på sjette hufvudtiteln i 1884 års riksstat förekommande ordinarie anslag 21,500 kronor, för befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart; och på nionde hufvudtitelns ordinarie stat uppförda förslagsanslag till handelsflottans pensionsanstalt 78,000 kronor.

Om man besinnar att *utom* det ifrågavarande, till 1,200,000 kronor i riksstaten uppförda anslaget för lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna finnes *derjemte* en fond kallad *Handels- och Sjöfartsfonden*, som af Kongl. Maj:t disponeras och hvilken fond under senaste år varierat mellan 6,735,898 kronor (år 1867) och 2,491,501 kronor (år 1878). Denna fonds medel hafva icke så sällan disponerats till ändamål, ej så direkte afsedda att befordra handel och sjöfart¹⁾. Med dessa högst betydliga tillgångar synes mig denna fond samt detta anslag af fyr- och båkmedel kunna mycket väl bekosta dessa nyssnämnda, för närvarande af *andra* statsmedel utgående anslag för undervisningsanstalter och ålderstillägg m. m., så mycket hellre, som anslaget till lots- och fyrinrättningarne genom trafikanters afgifter ökats så mycket utöfver de i riksstaten uppförda 1,200,000 kronor, att Kongl. Maj:t, på Lotsstyrelsens förslag, under den nionde sistlidne November befalt att denna afgift skall från den 1 Januari 1884 och tills vidare nedsättas med 10 procent af hittills stadgade belopp.

¹⁾ Exempelvis Sala—Tillberga enskilda jernväg, som år 1877 häftade för återstoden af ett amorteringslån från denna fond af 158,125 kronor, och Norbergs enskilda jernväg, som samma år häftade för ett dylikt lån af 519,543 kronor, äfven från ifrågavarande fond.

Jag tror mig i denna fråga uttala en af många hyst mening, då jag vördsamt föreslår:

antingen att ordinarie anslaget till lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna måtte i 1885 års riksstat nedsättas till 900,000 kronor och derjemte upphöra att vara *reservationsanslag*;

eller ock att de under femte hufvudtiteln för *handeln* hittills uppförda ordinarie anslag

a) för undervisningsanstalter för sjöfart.	94,650 kronor;
b) för nautisk-meteorologiska byrån	9,000 „
c) ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalterna för sjöfart och föreståndaren vid nautisk-meteorologiska byrån, förslagsanslag	13,000 „

mätte indragas och dessa anslag anvisas att utgå från det ordinarie anslaget 1,200,000 kronor för lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna.

Sjette hufvudtiteln.

På förut i denna motion angifna skäl får jag föreslå, att följande anslag under denna hufvudtitel *mätte upphöra att vara reservationsanslag*, nemligen för:

1. Kungliga bibliotekets underhållande;
2. Arfvoden åt tillfälliga biträden samt till vikariatsersättningar;
3. Officiella statistiska trycket;
4. En statistisk tidskrift;
5. Utarbetande af en aflönings- och pensionsstatistik;
6. Rikets ekonomiska kartverk;
7. Det för landstaterna i länen särskildt inbegripna reservationsanslaget å 95,000 kronor;
8. Skiften och afvittringar;
9. Vägar och kommunikationer;
10. Undervisningsanstalter för jordbruk och landtmannanäringar;
11. Landtbruksingenjörer och deras biträden;

12. Befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanärningar;
13. Länsveterinärer;
14. Hästafvelns förbättrande;
15. Befrämjande i allmänhet af slöjderna;
16. Befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart;
17. Befrämjande i allmänhet af bergsbruket;
18. Fiskerinäringens understöd, och
19. Extra utgifter.

Dessutom föreslår jag, att följande anslag, äfven på ordinarie stat, måtte upphöra att vara förslagsanslag, nemligen för:

1. Statsministern, lönefyllnad;
2. Ålderstillägg;
3. Utflyttningshjelp efter skiften;
4. Odlingshjelp för krononybyggare;
5. Jordförluster genom kanal- och väganläggningar;
6. Till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren;
7. Karantänsinrättningen på Kängö;
8. Aflösningen af Scheldetullen;
9. Rese- och traktamentspenningar;
10. Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

Derjemte föreslår jag, att följande af hufvudtitelns ordinarie anslag måtte till beloppet nedsättas, nemligen:

Till hästafvelns förbättrande (deraf särskildt 35,000 kronor till prisbelöningar för hästar). Detta anslag, som i 1884 års riksstat är upptaget på ordinarie stat till 93,550 kronor i kontant, utgick under nedannämnde år med

1849	39,790 kronor;	
1859—1868	50,206	„ årligen;
1869—1873	50,239	„ ”
1874	85,239 ¹⁾	„ ”
1875—1877	94,244	„ årligen;
1878—1880	94,343	„ ”
1881—1884	95,850	„ ”

¹⁾ Genom att dertill lades ett särskildt anslag å 35,000 kronor till prisbelöningar för hästar.

Enligt rikshufvudböckerna utgöra *reservationerna* å detta anslag under de senare åren:

år 1874	549,163	kronor;
„ 1875	607,284	”
„ 1876	652,151	”
„ 1877	667,274	”
„ 1878	672,883	”
„ 1879	672,309	”
„ 1880	667,366	”

Häraf framgår, bland annat, huru reservationsanslagen onödigt hopa betydliga summor för jemförelsevis mindre viktiga ändamål, ehuru dessa penningar ej ens kunna eller blifva använda för desamma; men för viktigare anslagsfordringar måste, just till följd deraf, nya skatter utpressas eller lån upptagas. Mig synes att Riksdagen ej kan med godt samvete låta sådant passera.

Jag föreslår därför, att detta anslag till hästafvelns förbättrande (*deruti inbegripet särskilda anslaget till prisbelöning för hästar*) måtte i 1885 års riksstat till 60,000 kronor nedsättas och upphöra att vara *reservationsanslag*.

Sjunde hufvudtiteln.

På ofvan redan angifna skäl får jag vördsamt föreslå, att följande ordinarie anslag under denna hufvudtitel måtte upphöra att vara *reservationsanslag*, nemligen för:

1. Telegrafverket;
2. Undersökning af vattendragen i Norrbottens län;
3. Skogsinstitutet;
4. Enskilda skogsskolor;
5. Kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet;
6. Byggnader och reparationer;
7. Extra utgifter;

samt att följande anslag, äfven på ordinarie stat, måtte upphöra att vara *förslagsanslag*, nemligen till:

1. Belöningar för rofdjurs dödande;

2. Lyshållning med flera utgifter för kronans publika hus i Stockholm;
3. Städers friheter;
4. Kontroll vid enskilda banker och kreditanstalter;
5. Restitutioner;
6. Ålderstillägg;
7. Rese- och traktamentspenningar;
8. Postafgifter för tjänstebref och dylika försändelser;
9. Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

Åttonde hufvudtiteln.

På de skäl, jag i början af denna motion angifvit, får jag vördsammt föreslå, att följande ordinarie anslag under denna hufvudtitel *måtte upphöra att vara reservationsanslag*, nemligen till:

1. De under Nationalmuseum inbegripna, särskildt upptagna 4 anslag å tillhopa 14,300 kronor;
2. Allmänna läroverken;
3. Det under anslaget till Vitterhets-, historie- och antiqvitetssakademien inbegripna, särskildt upptagna anslag å 450 kronor;
4. De under anslaget till Akademien för de fria konsterna inbegripna, särskildt uppförda, tvenne anslag å tillhopa 21,400 kronor;
5. Resestipendier samt läroböckers och lärda verks utgifvande;
6. Extra utgifter.

Äfven föreslås att följande anslag, äfven de på ordinarie stat, *måtte upphöra att vara förslagsanslag*, nemligen till:

1. Lappmarkens ecklesiastikverk;
2. Det i anslagen för universiteten inbegripna förslagsanslag 162,700 kronor;
3. Understöd för aflönande af lärare vid fortsättningsskolan;
4. Farsoters och smittosamma sjukdomars botande;
5. Fattigvården i allmänhet;
6. Hospitals underhåll;
7. Ålderstillägg;
8. Rese- och traktamentspenningar;
9. Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

Nionde hufvudtiteln.

För denna hufvudtitels ordinarie anslag föreslås:

1. att *anslaget för blesserade öfver- och underofficerare måtte upphöra att vara reservationsanslag och till beloppet nedsättas från 5,000 kronor, som det nu utgör, till 4,000 kronor.*

Orsaken till detta förslag är: *dels* att i mån som de få krigsmän af dessa klasser bortdö, några dylika pensionstagare svårligen, under nuvarande förhållanden, komma att fylla de afgäendes rum; *dels* att reservationerna å detta anslag utgjorde enligt rikshufvudböckerna för år:

1874	8,755 kronor;
1875	10,030 "
1876	11,305 "
1877	12,880 "
1878	14,030 "
1879	14,955 "
1880	16,030 "

2. att bidraget till handelsflottans pensionsanstalt att af tullmedlen direkte utgå, enligt 1884 års riksstat upptaget såsom förslagsanslag med 78,000 kronor, *måtte upphöra att vara förslagsanslag.*

Om remiss af denna motion till Stats-Utskottet får jag vördsam samt anhålla.

Stockholm den 18 Januari 1884.

R. Klinckowström.